

Αξιότιμο

3-2-2005

κ. Ανδρέα Κωνσταντόπουλο

Καθηγητή Παιδιατρικής

Διευθυντή Β΄ Παιδιατρικής Κλινικής Πανεπιστημίου Αθηνών

Νοσοκομείο Παιδών «Π. & Α. Κυριακού»

Γουδί Αθήνα

Θέμα: Η φυματίωση έχει μνημονευθεί ήδη από τον Ιπποκράτη.

Αγαπητέ κύριε Καθηγητά,

Θα ήθελα να επισημάνω μία ανακρίβεια που έχει καταχωρισθεί στον πρόλόγό σας του εξαιρετικά επιμελημένου πολύγλωσσου εντύπου με τίτλο «**Φυματίωση. Ενημερωτικό έντυπο για γονείς και παιδιά**» που έχει εκδοθεί από την Κλινική σας και ιδιαίτερα από το Ιατρείο Φυματίωσης. Η συγκεκριμένη ανακρίβεια βρίσκεται στην αρχή του προλόγου σας, στον οποίο γράφετε ότι «*Η φυματίωση είναι ένα από τα παλαιότερα λοιμώδη νοσήματα και πρωτοπεριγράφηκε τον 3^ο π.Χ. αιώνα από Κινέζο ιατρό*».

Μελετώντας όμως τα κείμενα της Ιπποκρατικής Συλλογής βρίσκουμε πολλές αναφορές στην αρρώστια «φθίσις», που είναι όρος για τη φυματίωση, και ενδεικτικά προς τεκμηρίωση θα αναφερθούν από αυτές τις αναφορές τρεις παραπομπές:

A). Κλασσική, όπως τονίζει ο Γ. Πουρναρόπουλος, είναι η περιγραφή της φυματίωσης στην Ιπποκρατική Συλλογή, *Προγνωστικό* 22. Βλ. E. Littre, *Oeuvres completes d' Hippocrate*, vol. 2, Paris, 1840-1844, σελ. 152-153 και Γ. Πουρναρόπουλος (επιμ.), *Ιπποκράτης Άπαντα τα έργα*, Αθήνα 1968, τόμ. 1, σελ. 210:

«Πρώτον μὲν ο πυρετός ουκ αφήσιν, ἀλλὰ τὴν μὲν ἡμέρην λεπτός ἴσχει, τὴν δὲ νύκτα πλείων καὶ ἰδρώτες πολλοὶ ἐπιγίνονται...καὶ ὀφθαλμοὶ ἐγκοῖλοι γίνονται...αἰ δὲ γνάθοι ἐρυθήματα ἔσχουσι καὶ οἱ ὄνυχες τῶν χειρῶν γρυπούνται (=Ἰπποκράτειοι δάκτυλοι) καὶ οἱ δάκτυλοι θερμαίνονται καὶ μάλιστα οἱ ἄκροι...καὶ σιτίων ουκ ἐπιθυμέουσιν. Απόλλονται δὲ οὖς ο πυρετός μὴ ἀφή...σιτίων δὲ μὴ ἐπιθυμέουσιν...».

B). «Ὅσοισι τῶν φθισικῶν αἰ τρίχες ἐκ τῆς κεφαλῆς ρέουσιν, ὑπὸ διάρροιας ἀπόλλονται. Καὶ ὅσοισι φθισικοῖσιν ἐπιγίνονται διάρροιαί, θνήσκουσιν». *Κωακαὶ προγνώσεις*, 428. E. Littre, ὁ. π., τόμ. 5, σελ.680 καὶ Γ. Πουρναρόπουλος, ὁ. π., τόμ. 3, σελ. 428.

Γ. «Φθίσις γίνεται μάλιστα ἠλικίῃσι τῆσιν ἀπὸ οκτωκαίδεκα ἐτέων μέχρι πέντε καὶ τριήκοντα ἐτέων». *Αφορισμοὶ Τμήμα Πέμπτον*, 9. E. Littre, ὁ. π., τόμ. 4, σελ. 534. Γ. Πουρναρόπουλος, ὁ. π., τόμ. 2, σελ. 254.

Νομίζω ὅτι τὸ θαυμάσιο ἐνημερωτικὸ αὐτὸ πολὺγλωσσὸ ἐντυπο τῆς Κλινικῆς σας θὰ πρέπει νὰ ἐπανεκδοθεῖ μὲ τὴν ἀναφορὰ ὅτι ἡ φυματίωση ἤδη ἀπὸ τὸν Ἰπποκράτη ἔχει γίνῃ ἡ περιγραφή τῆς.

Με ἐκτίμηση

Δρ. Δημ. Καραμπερόπουλος